

Oponentský posudok na habilitačnú prácu Ing. Michala Wiezika, PhD.: “Vybrané aspekty ekológie mravcov (Hymenoptera: Formicidae) v podmienkach trvalých trávnych porastov”

Mravce (Formicidae) sú z hľadiska diverzity svetovej fauny, ako aj fauny palearktiskej oblasti druhovo bohatou skupinou, ktorá sa významnou mierou podieľa na kolobehu látok v prírode. Svojím prisadnutým spôsobom života a vysokou abundanciou majú významný vplyv na ekosystémy. Patria k najpočetnejším a najvýznamnejším predátorom, podieľajú sa významnou mierou na kolobehu látok v pôdnom prostredí, majú svoj podiel pri likvidácii hmyzích kalamít v lesnom prostredí.

Napriek skutočnosti, že výskumu mravcov v okolitých krajinách Európy sa venovala a venuje pomerne veľká pozornosť a existujú dobré vedecké školy zamerané na taxonómiu, biodiverzitu, ekológiu, etológiu a fyziológiu, poznanie fauny mravcov na Slovensku je stále neuspokojivé a v poslednej dekáde 20. storočia a na začiatku 21. storočia nebol odborník, ktorý by sa touto skupinou z akéhokoľvek aspektu naplno zaoberal.

Predložená habilitačná predstavuje významné a prínosné zaplnenie tohto nedostatku poznania. Sumarizuje výsledky desaťročného intenzívneho výskumu (2004-2013) autora týkajúce sa ekológie mravcov v podmienkach trvalých trávnych porastov Slovenska a rovnako prispieva k poznaniu ich fauny vo vybraných regiónoch Slovenska. Je zostavená formou prehľadovej štúdie, ako súbor 17 publikovaných prác (z toho 6 prác a stručných oznámení v karentovaných časopisoch) a vhodne doplnená úvodnou syntézou riešenej problematiky, ktorá je členená do viacerých kapitol. Celá habilitačná práca je na veľmi dobrej úrovni, logicky členená a dobre čitateľná.

K úvodnej prehľadovej syntéze riešenej problematiky mám iba drobné pripomienky formálneho charakteru.

V kapitole 5. Zoznam použitej literatúry chýba správna citácia práce Czechowski et al. (2002) „The ants of Poland“. Práca Czechowski et al. (2012) „The ants of Poland with reference to the myrmecofauna of Europe“ je uvedená s nesprávnym rokom (str. 30). Na str. 32 práce Schlick-Steiner et al. (2006a, b) sú uvedené v opačnom poradí. Práca Kunca et al. (2008) uvedená na str. 14 chýba v Zozname použitej literatúry, rovnako aj práca Gavlas, Wiezik (2005) uvedená na str. 16.

Všetky publikované príspevky a štúdie, ktoré sú súčasťou habilitačnej práce prešli recenzným konaním, preto k tejto časti nemám pripomienky.

Do diskusie mám nasledovné otázky

1. Vo viacerých častiach prehľadovej syntézy píšete o funkčných skupinách mravcov a rovnako touto problematikou sa čiastočne zaoberajú aj viaceré publikované práce. Na str. 14 je uvedené: „Ukazuje sa, že v podmienkach miernej klímy Slovenska, viaceré závislosti distribúcie funkčných skupín odpozorované v tródoch alebo v Mediteráne neplatia, prípadne sú výrazne modifikované“. Zaujímalo by ma, v akom zmysle by podľa Vašich skúseností bolo treba adaptovať význam funkčných skupín v súvislosti s ich reakciou na disturbančné faktory prostredia v podmienkach strednej Európy? V čom sú najpodstatnejšie odlišnosti oproti tropickým a subtropickým regiónom sveta?“
2. Na str.24 v kapitole 3.5. Mravce extrémnych bylinno-trávných biotopov uvádzate tiež najvýznamnejšie disturbančné faktory, ktoré ohrozujú aj špecializované a citlivé druhy mravcov. Ako sa mení spoločenstvo mravcov na zarastajúcich xerothermoch? Pôsobí nedostatok, resp. výpadok tradičného obhospodarovania suchých trávnych porastov vždy len negatívne?
3. V práci ma zaujala problematika vplyvu nadmorskej výšky na druhové bohatstvo mravcov v horskej a vysokohorskej krajine. Zaujímalo by ma, či autor pozoroval rozdiely vo vertikálnej distribúcii jednotlivých druhov mravcov v závislosti od expozície horského svahu (severná a južná orientácia)? Ak áno, aké rozdiely sú medzi maximálnymi nadmorskými výškami nálezov jednotlivých druhov mravcov na severnom a južnom svahu?
4. Ktoré funkčné skupiny mravcov sú najlepšie využiteľné v bioindikácii? Je ich využitie identické v otvorenej krajine (TTP) a v lesnom prostredí?
5. Ktoré druhy mravcov by ste navrhovali aktuálne zaradiť do Červeného zoznamu Slovenska?

Záver

Na záver by som chcela skonštatovať, že predložená habilitačná práca je výsledkom dlhodobého a náročného výskumu, ktorý má pre Slovensko, ale tiež širší región strednej Európy z viacerých hľadísk prioritný charakter. Získané a publikované výsledky vo veľkej miere rozširujú poznatky o ekológii skúmanej skupiny, ale premietajú sa aj do krajinej

ekológie a do ochrany prírody. Predložená habilitačná práca svedčí o odbornej zdatnosti habilitanta, o jeho dobrej znalosti riešenej problematike. Vyjadrujem svoje presvedčenie, že Ing. Michal Wiezik, PhD. svojou habilitačnou prácou, ale aj na základe ďalších materiálov, ktoré predložil na habilitačné konanie, preukázal svoju vedeckú i pedagogickú erudíciu.

Na základe vyššie uvedených skutočností odporúčam, aby po úspešnej obhajobe habilitačnej práce bol v súlade s platnými predpismi a ustanoveniami Ing. Michalovi Wiezikovi, PhD. udelený vedecko-pedagogický titul **docent**.

V Bratislave 15.01.2014

Doc. RNDr. Milada Holecová, CSc.

Katedra zoológie

Prírodovedeckej fakulty UK

Bratislava